Lietas Nr. A420478313
Lietas arhīva Nr. A42-01643-14/13

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2014.gada 27.maijā

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:

tiesnesis O.Priedītis,

piedaloties pieteicējam /pers. A/ un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes – Ieslodzījuma vietu pārvades, pārstāvim /pers.B/,

2014.gada 6.maijā atklātā tiesas sēdē videokonferences režīmā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. A/ pieteikuma par Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2013.gada 19.augusta lēmuma Nr.1/12-M/3626 atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] 2013.gada 8.jūlijā Brasas cietuma uzraugs sastādīja ziņojumu par notiesātā /pers. A/ (turpmāk – pieteicējs) disciplīnas pārkāpumu.

Ziņojumā norādīts, ka 2013.gada 8.jūnijā plkst. 10.40 pieteicējs nav uzturējis savu guļamvietu atbilstoši Brasas cietuma noteiktajam vienotajam paraugam, proti, uz gultas virs segas mētājies saburzīts palags, sega nebija pārklāta, un pats pieteicējs gulējis zem segas. Tādējādi pieteicējs pārkāpis Ministru kabineta 2006.gada 30.maija noteikumu Nr.423 „Brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumi" (turpmāk – Noteikumi Nr.423) 44.1. un 44.3.apakšpunkta prasības.

Pieteicējs savā paskaidrojumā pie ziņojuma norādījis, ka viņam tiek dotas stipras nervus nomierinošas zāles, tādēļ viņš gulējis zem otras atļautās segas. Pārējā gultas vieta bija saklāta un kārtīgi apsegta ar otru segu. Pieteicējam ir atļauja gulēt arī dienā sakarā ar veselības stāvokli.

Ar Brasas cietuma priekšnieka 2013.gada 12.jūlija lēmumu, par konstatēto pārkāpumu pieteicējam piemērots disciplinārsods – izteikts rājiens.

[2] 2013.gada 19.jūlijā, izskatot pieteicēja sūdzību, Ieslodzījuma vietu pārvaldes (turpmāk – Pārvalde) priekšniece ar lēmumu Nr.1/12-M/3626 (turpmāk – Lēmums) Brasas cietuma priekšnieka lēmums atstāts negrozīts.

Lēmumā norādīts, ka, atbilstoši noteiktajai dienas kārtībai, naktsmiera laiks ir no plkst. 22.00 līdz 6.00, savukārt laika posmā no 6.00 – 6.30 paredzēta celšanās, rīta tualete, kameras uzkopšana un guļamvietas saklāšana. Kā izriet no Brasas cietuma Medicīnas daļas ārstes izziņas 2013.gada 8.jūlijā pieteicējam gultas režīms nebija nozīmēts. Atbilstoši Brasas cietuma sniegtajai informācijai pieteicējam 2013.gada 8.jūlijā otra sega nebija atļauta.

Līdz ar to pieteicēja apgalvojumi par to viņam ir nozīmēts gultas režīms un atļauta otra sega neatbilst patiesībai.

[3] 2013.gada 30.augustā Administratīvajā rajona tiesā ir saņemts pieteicēja pieteikums par Lēmuma atcelšanu.

Pieteikumā norādīts, ka muguras sāpju dēļ pieteicējam tiek dotas stipras nervus nomierinošas zāles, tādēļ viņš gulējis zem otras atļautās segas. Pieteicējam ir gan atļauja gulēt dienas laikā, gan atļauja otrai segai.

2013.gada 28.jūnijā, ierodoties Brasas cietumā, Brasas cietuma mantu noliktavā pieteicējam pēc cietuma priekšnieka atļaujas

uzrādīšanas ir izsniegta otra sega par ko pieteicējs parakstījies.

Cietuma ārsta ambulatorajā kartē ir norādīts, ka pieteicējs var gulēt dienas laikā. Pēc pieteicēja domām, gultas režīma nozīmēšana nemaz nav nepieciešama.

[4] Rakstveida paskaidrojumā par pieteikumu, Ieslodzījuma vietu pārvalde pieteikumu neatzīst, atsaucoties uz Lēmumā minētajiem argumentiem.

[5] Tiesas sēdē pieteicējs pieteikumu uzturēja.

Norādīja, ka viņam ir izdota atļauja atrasties guļvietā dienas laikā, ar Brasas cietuma priekšnieka vietnieka parakstu, kā arī Brasas cietuma Sanitāra medicīniskas daļas ārstes /pers.P/veiktais ieraksts. Atļauja joprojām ir spēkā.

[6] Atbildētājas pārstāve tiesas sēdē pieteikumu neatzina, atsaucoties uz un rakstveida paskaidrojumā tiesai norādītajiem argumentiem.

Norādīja, ka par gultas režīma nozīmēšanu ir atbildīgas ārstniecības personas, nevis cietuma priekšnieks. Cietuma priekšnieks nevar, vienpersoniski izvērtējot pieteicēja veselības stāvokli, lemt šo jautājumu, jo gultas režīmu var nozīmēt tikai ārstniecības persona.

Motīvu daļa

[7] Tiesa, izvērtējot lietā esošos materiālus un uzklausot tiesas sēdē sniegtos paskaidrojumus, atzīst, ka pieteikums ir pamatots un apmierināms.

[8] Tiesa konstatē, ka ar pārsūdzēto Lēmumu atbildētāja ir atstājusi negrozītu Brasas cietuma priekšnieka 2013.gada 12.jūlija lēmumu par disciplinārsoda – izteikt rājienu – piemērošanu pieteicējam.

Tiesa konstatē, ka savā pieteikumā pieteicējs ir ietvēris prasījumu par lēmuma par disciplinārsodu piemērošanu atcelšanu un lieta ir ierosināta par Lēmuma atcelšanu. Ievērojot, ka lēmums par disciplinārsoda piemērošanu ir izpildīts – rājiens ir izteikts, un tiesa nevar atcelt lēmumu, kas ir zaudējis spēku, tad secināms, ka prasījums ir precizējams, proti, par Lēmuma atzīšanu par prettiesisku. Tātad tiesai ir jāpārbauda vai ir pierādīta pārkāpuma izdarīšana un vai ir bijis tiesisks pamats pieteicējam piemērot disciplinārsodu.

[9] Tiesa konstatē šādus faktiskos apstākļus.

[9.1] 2013.gada 8.jūlijā Brasas cietuma Uzraudzības daļas vecākais uzraugs sastādījis ziņojumu par ieslodzītā disciplīnas pārkāpumu (*lietas 35.lapa*), kurā norādīts, ka 2013.gada 8.jūlijā plkst.10.40, atrodoties Brasas cietuma kamerā Nr./numurs/pieteicējs neuzturēja savu gultas vietu atbilstoši noteiktajam paraugam un gulēja zem segas. Ar šādu rīcību pieteicējs pārkāpis Noteikumu Nr.423 44.1. un 44.4.punktā izvirzītās prasības.

[9.2] Izvērtējot pieteicēja pieļautā soda izciešanas režīma pārkāpuma apstākļus, agrāk uzlikto sodu skaitu un raksturu, kā arī viņa paskaidrojumus par pārkāpuma būtību, kompetentā amatpersona ierosināja piemērot pieteicējam disciplinārsodu – izteikt rājienu, minēto ierosinājumu atbalstīja arī cietuma priekšnieka vietnieks .

[9.3] 2013.gada 12.jūlijā Brasas cietuma priekšnieks nolēma pieteicējam izteikt rājienu *(lietas 34.lapa)*.

[10] Latvijas Sodu izpildes kodeksa (turpmāk – Kodekss) 9.pantā noteikts, ka personām, kuras izcieš sodu, ir likumos noteiktie pienākumi un tiesības ar ierobežojumiem, ko likumi paredz notiesātajiem, kā arī ar tādiem ierobežojumiem, kas izriet no tiesas nolēmuma vai prokurora priekšraksta par sodu un soda izciešanas kārtības, kādu attiecīgā soda veida izciešanai nosaka Kodekss.

Kodeksa 41.panta pirmajā daļā ir noteikts, ka notiesātājiem precīzi un bez ierunām jāizpilda viņiem noteiktos pienākumus.

Notiesāto personu pienākumi ir noteikti arī Noteikumu Nr.423 normās. Tā šo noteikumu 44.1.punktā noteikts, ka notiesātajiem ir pienākums ievērot noteikto dienas kārtību, bet 44.4.punktā noteikts, ka notiesātajiem ir pienākums no celšanās līdz naktsmieram uzturēt savu guļamvietu atbilstoši brīvības atņemšanas iestādē noteiktajam vienotajam paraugam.

Brasas cietumā ir reglamentēta gan dienas kārtība, gan guļamvietas uzturēšanas paraugs, kas apstiprināta ar Brasas cietuma 2013.gada 26.jūnija rīkojumu Nr.81 un tā pielikumiem. Līdz ar to šādas dienas kārtības neievērošana vai guļamvietas neuzturēšana

noteiktajā kārtībā būtu atzīstama par notiesātās personas disciplinārpārkāpumu.

[11] Lietā nav strīda, ka pieteicējs 2013.gada 8.jūlijā plkst.10.40 kamerā Nr./numurs/gulēja savā guļvietā apsedzies ar segu. To pieteicējs ir apstiprinājis gan sniegtajā rakstveida paskaidrojumā, gan atkārtoti apstiprināja tiesas sēdes laikā. Atbilstoši Brasas cietuma notiesāto dienas kārtības noteikumiem plkst.06:00 sākas rīta celšanās, gultu klāšana, telpu uzkopšana. Savukārt naktsmiers ir no plkst.22:00.

No norādītā būtu iespējams izdarīt secinājumu, ka pieteicējs nav ievērojis noteikto dienas kārtību un savas guļvietas uzturēšanu noteiktajā kārtībā, tādējādi pārkāpjot Noteikumu Nr.423 44.1. un 44.4.punktu prasības, par ko viņas būtu iespējams piemērot kādu no Kodeksā paredzētajiem disciplinārsodiem.

Vienlaikus nav pamata atstāt bez ievērības pieteicēja atsaukšanos uz viņa veselības stāvokli un saistībā ar to cietuma administrācijai izteikto un apmierināto lūgumu. Un tieši.

[11.1] Lietā nav strīda, ka pieteicējam ir problēmas ar mugurkaulāja veselības stāvokli. Kā norādīts Brasas cietuma izziņā *(lietas 38.lapa)*, tad pieteicējam ir mugurkaulāja jostas daļas deformējoša spondiloze ar L_4 un L_5 diska trūci. Tātad pastāv slimības jeb veselības stāvokļa objektīva atradne.

Saistībā ar mugurkaulāja stāvokli un sāpēm pieteicējs ilgstoši saņēmis ambulatoro terapiju, kas apstiprina pieteicēja sniegtos paskaidrojumus par pretsāpju medikamentozo līdzekļu terapiju. Ievērojot veselības stāvokli un piemēroto terapiju, pieteicējs vērsās ar iesniegumu (lietas 8.lapa) pie Brasas cietuma priekšnieka, lūdzot viņam atļaut dienas laikā gulēt savā guļvietā zem segas. Spriežot pēc vīzas uz pieteicēja iesnieguma, lūgums izlemšanai nodots Brasas cietuma priekšnieka vietniekam. Brasas cietuma priekšnieka vietnieks, vadoties no pieteicēja lūguma satura un ārstes terapeites izdarītajām atzīmēm par pieteicēja veselības stāvokli - mugurkaulāja jostas daļas deformējošā spondiloze ar L_4 un L_5 diska trūci, kā arī ārstniecības personāla sniegto viedokli – neiebilstu, nepieciešams ārstēšanai, pēc būtības ar vīzu „Neiebilstu" ir apmierinājis pieteicēja izteikto lūgumu, ietverot viena veida atrunu – ievērot Noteikumu Nr.423 44.6.punktu prasības. Noteikumu Nr.423 44.6.punktā noteikts - *notiesātajiem ir pienākums būt pieklājīgiem saskarsmē ar citiem notiesātajiem, administrācijas pārstāvjiem un apmeklētājiem, sastopoties ar brīvības atņemšanas iestādes darbiniekiem vai amatpersonām, kuras apmeklē brīvības atņemšanas iestādi, sveicināt viņus pieceļoties, uzrunāt ar "jūs" un lietot vārdu "kungs" ("kundze"). Ja notiesātos kamerā apmeklē brīvības atņemšanas iestādes administrācija, notiesātie nostājas norādītajā vietā, un kameras dežurants ziņo par notiesāto skaitu kamerā*. Ņemot vērā norādīto, tiesa secina, ka pieteicējam veselības stāvokļa dēļ bija dota atļauja daļēji neievērot dienas režīmu – gulēt guļvietā dienas laikā, kas, secīgi, veido arī guļvietas neuzturēšanu atbilstoši noteiktajam paraugam.

[11.2] Tiesa, vērtējot pieteicēja nostāju, ka šāda veida saskaņojums jeb atļauja būtu atzīstama par administratīvo aktu, nepiekrīt šādai pieteicēja nostājai.

Administratīvā akta pazīmju uzskaitījums ir dots Administratīvā procesa likuma 1.panta trešajā daļā un viena no obligātajām pazīmēm ir tā, ka tas ir uz āru vērsts. Izskatāmajā gadījumā saskaņojums jeb atļauja nav uz āru vērsta, bet gan vērsta uz pieteicēju kā īpaši pakļautu personu, tādēļ šāds saskaņojums atzīstams par iekšēju lēmumu.

Tomēr, tiesas ieskatā, izskatāmajā gadījumā nav izšķirošas nozīmes tam, vai šis saskaņojums ir iestādes iekšējs lēmums vai administratīvais akts. Nozīme ir tam, vai šāda atļauja bija, vai pieteicējs uz to paļāvās un vai viņa paļāvība ir aizsardzības vērta, proti vai šis saskaņojums ir prettiesisks un vai prettiesiskums ir tik acīmredzams, ka pieteicējs kā tā adresāts to varēja un viņam to vajadzēja apzināties. Tātad pēc būtības veidojas tāds pats pārbaudes apjoms, kāds pastāv, vērtējot personas tiesisko paļāvību uz administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību.

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments ir atzinis – lai noskaidrotu, vai tiesiskā paļāvība ir vai nav jāņem vērā, jāatbild uz trīs jautājumiem: 1) vai bija kaut kas, uz ko varēja paļauties (skaidrs iestādes izteikums); 2) vai attiecīgā persona tiešām uz to paļāvās; 3) vai attiecīgā personas paļāvība ir aizsardzības vērta (*sk. Augstākās tiesas 2010.gada 20.maija sprieduma lietā Nr.SKA-240/2010 18.punktu*)

[11.3] Izskatāmajā lietā tiesa jau konstatēja, ka cietuma administrācija bija saskaņojusi jeb apmierinājusi pieteicēja lūgumu par atļauju dienas laikā gulēt guļvietā zem segas. Tātad ir konstatējams pirmais kritērijs – skaidrs iestādes apsolījums.

Tāpat lietā ir noskaidrots un pierādīts, ka pieteicējs plkst.10:40 gulēja savā guļvietā zem segas. Līdz ar to nerodas šaubas, ka pieteicējs tiešām ir paļāvies uz šo iestādes izteikto apsolījumu.

Vērtējot, vai šāds apsolījums ir tik prettiesisks, ka pieteicējs to ir apzinājies vai viņam vajadzēja to apzināties, tiesa nekonstatē šādu prettiesiskumu. Nav strīda, ka atļauja pārkāpt vai neievērot noteikto kārtību, būtu uzskatāma par prettiesisku – notiesātajiem ir jāievēro normatīvo aktu prasības un amatpersonas nav tiesīgas izmantot tām iešķirto kompetenci nepamatoti labvēlīga vai priviliģēta stāvokļa radīšanai. Tomēr izskatāmajā lietā šāda veida izņēmums no dienas kārtības ievērošanas ir izdarīts saistībā ar pieteicēja veselības stāvokli, par kura objektīvo atradni lietā strīda nav. Tiesa par pamatotu atzīst Pārvaldes pārstāvja tiesas sēdē norādīto, ka priekšnieks vienpersoniski nevar izvērtējot pieteicēja veselības stāvokli, lemt šo jautājumu, jo gultas režīmu var nozīmēt tikai ārstniecības persona. Tomēr izskatāmajā gadījumā saskaņojums ir dots pēc ārstniecības personāla sniegtajām ziņām par pieteicēja veselības stāvokli un sniegto atzinumu, ka tas nepieciešams ārstēšanai. Līdz ar to tiesa nekonstatē šāda saskaņojuma prettiesiskumu. Ievērojot norādīto, tiesa secina, ka pieteicējam varēja rasties tiesiskā paļāvība par atļauju dienas laikā gulēt savā guļvietā, jo šāda atļauja bija dota, pieteicējs uz to paļāvās un ir konstatējams objektīvs pamatojums šāda saskaņojuma došanai. Tiesa neapšauba, ka izmainoties faktiskajiem vai tiesiskajiem apstākļiem cietuma administrācija var atsaukt vai mainīt sniegto saskaņojumu, tomēr tiesas rīcībā nav iekšēja lēmuma, ar kuru cietuma administrācija būtu atsaukusi iepriekš doto saskaņojumu. Pie šādiem apstākļiem, tiesas vērtējumā, pieteicēja paļaušanās uz sniegto saskaņojumu ir aizsargājama un nebūtu pieļaujama pieteicēja disciplināra sodīšana par šāda veida dienas kārtības neievērošanu un guļvietas stāvokļa neatbilstību vienotajam paraugam. Tādēļ

tiesa disciplinārsoda – rājiena, piemērošanu pieteicējam atzīst par nepamatotu, bet pārsūdzēto Lēmumu par prettiesisku.

[12] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, ja pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu. No lietas materiāliem konstatējams, ka pieteicējs ir samaksājis valsts nodevu Ls 20,00 apmērā *(lietas 7.lapa)*.

Ievērojot to, ka tiesa apmierināja pieteicēja pieteikumu un Lēmumu atzina par prettiesisku, no Latvijas Republikas par labu pieteicējai piespriežama viņas samaksātā valsts nodeva Ls 20 apmērā. ievērojot to, ka norēķini Latvijas Republikā notiek *euro*, tad pieteicējam ir atmaksājama valsts nodeva 28,46 *euro* apmērā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 246. – 251.pantu, 253.panta ceturto daļu, 289. – 291.pantu un Latvijas Sodu izpildes kodeksa 71.panta piekto daļu

nosprieda:

apmierināt /pers. A/ pieteikumu.

Atzīt par prettiesisku Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2013.gada 19.augusta lēmumu Nr.1/12-M/3626 „Par disciplinārsoda piemērošanu".

Piespriest no Latvijas Republikas par labu /pers. A/ (personas kods /personas kods/) viņa samaksāto valsts nodevu 28,46 *euro* apmērā.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnesis (*paraksts*) O.Priedītis